ՎԴ/7101/05/20
ԵԴ2/6443/02/24

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

ԳՈՐԾԻ ԵՆԹԱԿԱՅՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

10 սեպտեմբերի 2024 թվական քաղաք Երևան

ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի նախագահ Լիլիթ Թադևոսյանս, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի քաղաքացիական պալատի նախագահ Գոռ Հակոբյանս, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի վարչական պալատի նախագահին փոխարինող Արման Թովմասյանս, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի քրեական պալատի նախագահ Համլետ Ասատրյանս, ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի հակակոռուպցիոն պալատի նախագահ Արթուր Դավթյանս, նիստում ուսումնասիրելով թիվ ՎԴ/7101/05/20 (ԵԴ2/6443/02/24) գործի ենթակայությունը որոշելու նպատակով այն ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի նախագահին ուղարկելու վերաբերյալ Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանի՝ 2024 թվականի օգոստոսի 22-ի որոշումը,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց Ի Ն Ք

<u>Գործի դատավարական նախապատմությունը</u>.

1. Հայկ Վարդանյանը 2020 թվականի սեպտեմբերի 22-ին հայցադիմում է ներկայացրել (փոստին է հանձնել) ՀՀ վարչական դատարան ընդդեմ ՀՀ բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի, երրորդ անձ ՀՀ ֆինանսների նախարարության՝ Հայաստանի Հանրապետության բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի՝ աշխատանքից ազատելու մասին 2020 թվականի հուլիսի 23-ի թիվ Կ 207-Ա հրամանն անվավեր ճանաչելու, որպես հետևանք՝ նախկին պաշտոնին կամ այլ պաշտոնին վերականգնելուն պարտավորեցնելու, հարկադիր պարապուրդի գումարը

բռնագանձելու, վերականգնման անհնարինության դեպքում աշխատանքում չվերականգնելու դիմաց միջին աշխատավարձի տասներկուապատիկի չափով հատուցման գումարը բռնագանձելու պահանջների մասին:

2. ՀՀ վարչական դատարանի (այսուհետ՝ նաև Վարչական դատարան)՝ 2022 թվականի հունիսի 10-ի վճռով հայցը մերժվել է:

3. ՀՀ վերաքննիչ վարչական դատարանի (այսուհետ՝ նաև Վերաքննիչ դատարան)՝ 2023 թվականի օգոստոսի 24-ի որոշմամբ Հայկ Վարդանյանի ներկայացրած վերաքննիչ բողոքը բավարարվել է մասնակիորեն՝ Վարչական դատարանի՝ 2022 թվականի հունիսի 10-ի վճիռն ամբողջությամբ բեկանվել է, և թիվ ՎԴ/7101/05/20 վարչական գործն ուղարկվել է նույն դատարան՝ ամբողջ ծավալով նոր քննության:

4. Վարչական դատարանի՝ 2024 թվականի օգոստոսի 5-ի որոշմամբ վարչական գործը վերահասցեագրվել է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանին (այսուհետ՝ նաև Առաջին ատյանի քաղաքացիական դատարան):

5. Առաջին ատյանի քաղաքացիական դատարանի՝ 2024 թվականի օգոստոսի 22-ի որոշմամբ գործի ենթակայությունը որոշելու նպատակով այն ուղարկվել է ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի նախագահին:

6. Գործը ՀՀ Վճռաբեկ դատարանում ստացվել է 2024 թվականի օգոստոսի 27-ին:

<u>Ստորադաս դատարանների իրավական դիրքորոշումները.</u>

7. Վերաքննիչ դատարանը 2023 թվականի օգոստոսի 24-ի որոշմամբ արձանագրել է հետևյալը. *«(…) [Ս]ույն գործի քննության համար առանցքային է պարզել այն, թե արդյոք, «ՀՀ բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի հորհրդական՝ կառուցվածքային ստորաբաժանումներում առանձին գործառույթներ համակարգող»-ի պաշտոնում աշխատելն օրենքի իմաստով գնահատվու՞մ է հանրային ծառայություն, թե՝ ոչ: Հակառակ պարագայում նշյալ պաշտոնում աշխատելու վերաբերյալ ծագող վեճերի քննարկումը դուրս է ՀՀ վարչական դատավարության*

օրենսգրքի 10-րդ հոդվածով սահմանված ՀՀ վարչական դատարանում գործերի առարկայական ենթակայության շրջանակից:

(...)

Վերոգրյալ իրավական նորմերի համակարգային վերլուծությունից հետևում է, որ քաղաքացիական աշխատանքը ՀՀ օրենսդրությամբ պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններին վերապահված առանձին խնդիրների ու գործառույթների իրականացումն է պայմանագրային հիմունքներով, իսկ տեխնիկական սպասարկում իրականացնելը ներառում է պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններին վերապահված առանձին խնդիրների ու գործառույթների իրականացման, ինչպես նաև քաղաքական, վարչական և ինքնավար պաշտոններ զբաղեցնող անձանց և հանրային ծառայողների լիազորությունների կատարման համար անհրաժեշտ տեխնիկական աջակցությունը: Հարկ է նկատել, որ թե՛ քաղաքացիական աշխատանքը, թե՛ տեխնիկական սպասարկումը չի համարվում հանրային ծառայություն, իսկ քաղաքացիական աշխատանք կատարող անձինք, ինչպես նաև տեխնիկական սպասարկում իրականացնող անձինք չեն հանդիսանում հանրային ծառայության պաշտոններ զբաղեցնող անձինք: Ընդ որում, «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի գործողությունը տարածվում է քաղաքացիական աշխատանք կատարող անձանց վրա միայն նույն օրենքով ուղղակիորեն նախատեսված դեպքերում, իսկ տեխնիկական սպասարկում իրականացնող անձանց աշխատանքային հարաբերությունները կարգավորվում են ՀՀ աշխատանքային օրենսդրությամբ:

Միևնույն ժամանակ, տեսչական մարմնում նույնպես նախատեսվում է հաստիքացուցակ, որում ներառվում են տվյալ մարմնի բոլոր պաշտոնները, այդ թվում քաղաքացիական աշխատանք և տեխնիկական սպասարկում իրականացնող անձանց: Տեսչական մարմնի հաստիքացուցակին և քաղաքացիական ծառայության պաշտոնների անձնագրերին հավանություն է տալիս տեսչական մարմնի կառավարման խորհուրդը, որից հետո տեսչական մարմնի ղեկավարը հաստատում է տեսչական մարմնի կառավարման խորհրդի հավանությանն արժանացած տեսչական մարմնի հաստիքացուցակը և քաղաքացիական ծառայության պաշտոնների անձնագրերը:

(...) Համադրելով իրավական վերլուծությունը սույն գործով հաստատված փաստական հանգամանքների հետ՝ Վերաքննիչ դատարանն եզրահանգում է, որ սույն գործով հայցվոր Հայկ Վարդանյանն աշխատել է որպես «ՀՀ բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի խորհրդական՝ կառուցվածքային ստորաբաժանումներում առանձին գործառույթներ համակարգող», իսկ այդ պաշտոնն ընդգրկված է եղել հաստիքացուցակի «Քաղաքացիական աշխատանք կատարող և տեխնիկական սպասարկում իրականացնող աշխատակազմ» բաժնում և չի հանդիսացել հանրային, այդ թվում՝ քաղաքացիական ծառայության պաշտոն:

Նշյալ փաստական հանգամանքի հաշվառմամբ, կարելի է արձանագրել, որ «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 3-րդ հոդվածի իմաստով հայցվորի կողմից իրականացված աշխատանքը չէր համարվում հանրային ծառայություն: Այդ փաստը, իր հերթին, վկայում է այն մասին, որ ՀՀ բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնում խորհրդական՝ կառուցվածքային ստորաբաժանումներում առանձին գործառույթներ համակարգողի պաշտոնին անցնելու և պաշտոնից ազատելու հետ կապված վեճերի քննությունը դուրս է ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 10-րդ հոդվածով սահմանված, ՀՀ վարչական դատարանում գործերի առարկայական ենթակայության շրջանակից: Այլ կերպ ասած, ՀՀ բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնում խորհրդական՝ կառուցվածքային ստորաբաժանումներում առանձին գործառույթներ համակարգողի աշխատանքից ազատելու առնչությամբ ծագած վեճն ենթակա չէ քննության ՀՀ վարչական դատարանում»:

8. Հղում կատարելով «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 20-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 24-րդ հոդվածի 1-ին մասին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 18-րդ հոդվածի 1-ին, 2-րդ մասերին, 21-րդ հոդվածին և ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 3-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 10-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետին և 2-րդ մասին, 81-րդ հոդվածի 1-ին մասին, «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 1-ին, 2-րդ մասերին, 3-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 10-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 11-րդ հոդվածի 1-ին, 2-րդ մասերին, 15-րդ հոդվածի 4-րդ մասին, «Տեսչական մարմինների մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի 7-րդ մասի 6.1-ին կետին, 8-րդ հոդվածի 5-րդ մասի 5-րդ կետին, ՀՀ Կառավարության 2014 թվականի հուլիսի 3-ի՝ «Պետական իշխանության մարմիններում քաղաքացիական

աշխատանք կատարող և տեխնիկական սպասարկում իրականացնող անձանց պաշտոնային դրույքաչափերը սահմանելու մասին» թիվ 737-Ն որոշման 1-ին կետի 1-ին ենթակետին, Վճռաբեկ դատարանի՝ 2016 թվականի ապրիլի 22-ի թիվ ՎԴ/1621/05/14 վարչական գործով արտահայտած իրավական դիրքորոշմանը՝ Վարչական դատարանը 2024 թվականի օգոստոսի 5-ի որոշմամբ գործը վերահասցեագրել է Առաջին ատյանի քաղաքացիական դատարանին՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ. *«(…) [Հ]աշվի առնելով ՀՀ վերաքննիչ վարչական դատարանի 24.08.2023թ. որոշմամբ սահմանված գործի նոր քննության ծավալը՝ Դատարանը եզրահանգում է, որ Բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի խորհրդականի կառուցվածքային ստորաբաժանումներում առանձին գործառույթներ համակարգողի հաստիքը չի համարվել հանրային ծառայություն, ուստի գործն ընդդատյա չէ ՀՀ վարչական դատարանին»*[1]:

9. Հղում կատարելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածի 2-րդ, 6-րդ մասերին, ՀՀ վարչական դատավարության օրենսգրքի 77-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետին, «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքի 2-րդ հոդվածի 1-3-րդ մասերին, 3-րդ հոդվածի 1-ին, 6-րդ մասերին, 10-րդ ու 11-րդ հոդվածներին, 15-րդ հոդվածի 4-րդ մասին, «Տեսչական մարմինների մասին» ՀՀ օրենքի 7-րդ հոդվածի 7-րդ մասի 6.1-ին կետին, ՀՀ վարչապետի՝ 2018 թվականի հունիսի 11-ի թիվ 733-Լ որոշմամբ հաստատված՝ ՀՀ բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի կանոնադրության ««IV. Տեսչական մարմնի կառավարումը և ղեկավարումը» բաժնի 17-րդ կետի 8-րդ ենթակետին, 21-րդ կետի 6-րդ ենթակետին, ՀՀ բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի կառավարման խորհրդի՝ 2021 թվականի սեպտեմբերի 27-ի թիվ Կ3-Լ հրամանին, Առաջին ատյանի քաղաքացիական դատարանը 2024 թվականի օգոստոսի 22-ի որոշմամբ գտել է, որ սույն գործը ենթակա չէ Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանին և այդ առնչությամբ դիմել է Վճռաբեկ դատարանի նախագահին՝ նշելով հետևյալը. *«(…) Հայցվորի պաշտոնը, ըստ վերը նշված իրավակարգավորումների և փաստերի, համարվում է հանրային ծառայության պաշտոն, իսկ այն զբաղեցնող անձը հանրային ծառայող, հետևաբար այդ պաշտոնից ազատելու հետ կապված վեճերը, ՀՀ*

[1] Տե՛ս դատական գործը, հատոր 3-րդ, թերթեր 34-38:

վարչական դատավարության օրենսգրքի 10-րդ հոդվածի համաձայն, ընդդատյա են Վարչական դատարանին»[2]:

<u>Սույն որոշման հիմնավորումները և եզրահանգումը</u>.

10. Սույն գործով բարձրացված իրավական հարցը հետևյալն է. *ՀՀ վերաքննիչ վարչական դատարանի՝ սույն գործի ենթակայության վերաբերյալ օրինական ուժի մեջ մտած որոշման առկայության պայմաններում, իրավասուի՞ է արդյո՞ք Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանի կողմից թիվ ՎԴ/7101/05/20 (ԵԴ2/6443/02/24) գործի ենթակայությունը լուծելու համար այն ՀՀ Վճռաբեկ դատարան ուղարկելը:*

11. ՀՀ Սահմանադրության 63-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ *«Յուրաքանչյուր ոք ունի անկախ և անաչառ դատարանի կողմից իր գործի արդարացի, հրապարակային և ողջամիտ ժամկետում քննության իրավունք»:*

«Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն՝ *«Յուրաքանչյուր ոք, երբ որոշվում է նրա քաղաքացիական իրավունքները և պարտականությունները կամ նրան ներկայացրած ցանկացած քրեական մեղադրանքի առնչությամբ, ունի օրենքի հիման վրա ստեղծված անկախ ու անաչառ դատարանի կողմից ողջամիտ ժամկետում արդարացի և հրապարակային դատաքննության իրավունք: (…)»:*

«Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 13-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ *«Օրինական ուժի մեջ մտած դատական ակտերը պարտադիր են դրանց հասցեատերերի համար»:*

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածի համաձայն՝ *«(…) 2. Դատարանը յոթնօրյա ժամկետում որոշում է կայացնում վարչական դատարանից վերահասցեագրված հայցադիմումը վարույթ ընդունելու կամ գործը Վճռաբեկ դատարան ուղարկելու մասին, եթե համաձայն չէ գործի ենթակայությանը:*

(…)

[2] Տե՛ս դատական գործը, հատոր 3-րդ, թերթեր 47-51:

6. Սույն հոդվածի 2-րդ և 3-րդ մասերով նախատեսված դեպքերում Վճռաբեկ դատարանի նախագահը և Վճռաբեկ դատարանի բոլոր պալատների նախագահները գործը Վճռաբեկ դատարանում սրտանալու պահից տասնօրյա ժամկետում որոշում են գործի ենթակայությունը:

7. Սույն հոդվածի 6-րդ մասով նախատեսված որոշումն ընդունելու համար Վճռաբեկ դատարանի նախագահը հրավիրում է նիստ՝ իր և Վճռաբեկ դատարանի բոլոր պալատների նախագահների մասնակցությամբ, որն իրավազոր է, եթե դրան մասնակցում են նիստին մասնակցելու իրավունք ունեցող բոլոր անձինք:

8. Սույն հոդվածի 6-րդ մասով նախատեսված որոշումն ընդունվում է նիստին ներկա անձանց ընդհանուր թվի ձայների մեծամասնությամբ: Քվեարկելիս ձեռնպահ մնալ չի թույլատրվում: Որոշմանը կողմ քվեարկած դատավորների կազմից և նրանց կողմից որոշված դատավորը կազմում է որոշման նախագիծը:

9. Սույն հոդվածով սահմանված կարգով որոշված դատարանը համարվում է իրավասու դատարան:

10. Սույն հոդվածի 6-րդ մասով սահմանված կարգով գործի ենթակայությունը սահմանելու մասին որոշում կայացվելու դեպքում չի կարող վերաքննիչ բողոք բերվել սույն օրենսգրքի 365-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 11-րդ կետի հիմքով այն պատճառաբանությամբ, որ գործը ենթակա չի եղել քննության քաղաքացիական դատավարության կարգով»:

12. Օրինական ուժի մեջ մտած վերջնական դատական ակտերի պարտադիրության սկզբունքի արդյունավետ իրացումն իրավունքի գերակայության ցուցիչներից է և արդար դատաքննության իրավունքի կարևոր բաղադրիչը[3]:

Եվրոպայի խորհրդի «Ժողովրդավարություն իրավունքի միջոցով» եվրոպական հանձնաժողովի (Վենետիկի հանձնաժողով) կողմից ընդունված «Իրավունքի գերակայության հսկիչ ցանկը», ի թիվս այլնի, Եվրոպայի խորհրդի մասնակից պետություններում իրավունքի գերակայության գնահատման չափանիշ է դիտարկում իրավական որոշակիությունը, որի դրսևորումներից է *res judicata* սկզբունքը: Այս սկզբունքի պահանջն է, ի թիվս այլնի, վերջնական դատական ակտերի կատարման

[3] Տե՛ս, Վճռաբեկ դատարանի՝ *Վայոց ձորի Գլաձոր համայնքի ղեկավար Արմեն Մովսիսյանն ընդդեմ ՀՀ հարկադիր կատարումն ապահովող ծառայության Վայոց ձորի մարզային բաժնի հարկադիր կատարողի, երրորդ անձ՝ «Վայկ Մետալ» ՍՊԸ գործով*, 2022 թվականի նոյեմբերի 04-ի թիվ ՎԴ3/0037/05/18 որոշումը:

ապահովումը: Դատական ակտը չկատարելու արդյունքում իմաստազրկվում է դատական պաշտպանության իրավունքը և իրավունքի գերակայությունը[4]:

Վենետիկի հանձնաժողովի «Իրավունքի գերակայության մասին զեկույցի» (ընդունված 2011 թվականին մարտի 25-26) (CDL-AD(2011)003rev) 46-րդ կետի համաձայն՝ իրավական որոշակիությունը պահանջում է հարգել *res judicata* սկզբունքը, ըստ որի՝ ի թիվս այլնի, ներպետական դատարանների վերջնական դատական ակտերը չպետք է կասկածի տակ դրվեն:

Վճռաբեկ դատարանը, *Մելիք Մեսրոպյանի* վերաբերյալ որոշմամբ, անդրադառնալով իրավական որոշակիության սկզբունքին՝ որպես իրավունքի գերակայության ապահովման կարևորագույն երաշխիքի, արձանագրել է հետևյալը. *«Դատական ակտի՝ օրինական ուժի մեջ մտնելու պահից վերջնական դառնալու, և միայն բացառիկ դեպքերում դրա վերանայման հնարավորության, այսինքն՝ դատական ակտերի կայունության սկզբունքի հետ կապված Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանն իր նախադեպային իրավունքում բազմիցս ընդգծել է, որ Եվրոպական կոնվենցիայի նախաբանի լույսի ներքո իրավունքի գերակայությունը պայմանավորվող պետությունների ընդհանուր նվաճումն է, որի հիմնարար կողմերից է իրավական որոշակիության սկզբունքը, ինչը պահանջում է, ի թիվս այլնի, որ եթե դատարանները վերջնականապես որոշել են որևէ հարց, նրանց որոշումը չպետք է կասկածի տակ դրվի[5]:*

Իրավական որոշակիությունը ենթադրում է հարգանք res judicata՝ դատական ակտերի կայունության սկզբունքի նկատմամբ:

(...)

Իրավական որոշակիության սկզբունքից շեղումը կարող է արդարացվել միայն պարտադիր հանդիսացող էական և անհաղթահարելի հանգամանքների դեպքում[6] կամ

---

[4] Տե՛ս, «Իրավունքի գերակայության հսկիչ ցանկ», 107-րդ կետ:

[5] Տե՛ս Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի՝ *Xheraj v. Albania* գործով 2008 թվականի հուլիսի 29-ի վճիռը, գանգատ թիվ 37959/02, կետեր 51-52:

[6] Տե՛ս, *mutatis mutandis,* Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի՝ *Brumarescu v. Romania* գործով 2001 թվականի հունվարի 23-ի վճիռը, գանգատ թիվ 28342/95 , կետեր 61-62, *Ryabykh v. Russia* գործով 2003 թվականի դեկտեմբերի 3-ի վճիռը, գանգատ թիվ 52854/99, կետեր 51-52:

եթե լուրջ իրավաչափ նկատառումները գերակայում են իրավական որոշակիության սկզբունքի նկատմամբ[7]*:*

(…)

Վերոշարադրյալի հիման վրա Վճռաբեկ դատարանն արձանագրում է, որ իրավական որոշակիության սկզբունքի առանցքային բաղադրատարրերից մեկը դատական ակտերի կայունության կամ res judicata սկզբունքն է, որի ցանկացած խախտում հանգեցնում է իրավական որոշակիության ոտնահարման և ուղղակիորեն ազդում իրավունքի գերակայության սկզբունքի վրա: Res judicata սկզբունքի հիմքում ընկած է իրավական կարգադրագրերի կայունության, օրինական ուժի մեջ մտած դատական ակտերի անփոփոխելիության ու վերջնական լինելու, դրանց համընդհանուր պարտադիրության գաղափարը, որով, ի թիվս այլնի, ապահովվում է նաև դատարանների հեղինակությունը և վստահությունը դատական իշխանության նկատմամբ: Հետևաբար, իրավական որոշակիության սկզբունքից շեղումը կարող է արդարացված համարվել միայն օրենքով հստակ սահմանված, պարտադիր հանդիսացող էական և անհաղթահարելի հանգամանքների դեպքում: Նշվածը նաև բխում է Սահմանադրական դատարանի՝ թիվ ՍԴՈ-754 որոշման շրջանակներում ընդգծված՝ միջազգային իրավունքում հայտնի սկզբունքից՝ «Դատարանը կրկին չի որոշի արդեն որոշված գործը» (res judicata), որն ամրագրված է ինչպես միջազգային դատական մարմինների հիմնադիր փաստաթղթերում, այնպես էլ մի շարք պետությունների՝ քրեական և քաղաքացիական արդարադատության վերաբերյալ օրենսդրության մեջ: Այս սկզբունքը ենթադրում է, որ դատական գործով ընդունված վերջնական որոշումը՝ որպես իրավական որոշակիության արդյունք, ենթակա է հարգանքի»[8]*:*

12.1. Մեկ այլ որոշմամբ, Վճռաբեկ դատարանը նշել է, որ. *«[Ի]րավական որոշակիության սկզբունքը, ըստ էության, երաշխավորում է օրինական ուժի մեջ մտած դատական ակտի կայունությունը, ինչը, ի թիվս այլ հատկանիշների (անփոփոխելիություն,*

---

[7] Տե՛ս Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի՝ *Xheraj v. Albania* գործով 2008 թվականի հուլիսի 29-ի վճիռը, գանգատ թիվ 37959/02, կետեր 51-52:

[8] Տե՛ս Վճռաբեկ դատարանի՝ *Մելիք Մեսրոպյանի* վերաբերյալ գործով 2021 թվականի հունիսի 11-ի թիվ ԵԷԴ/0040/01/12 որոշումը:

բացառիկություն, նախադատելություն), ենթադրում է այդպիսի դատական ակտի պարտադիրությունը»[9]*:*

12.2. Վճռաբեկ դատարանը, *Գայանե Վարդանյանն ընդդեմ Վարդան և Միշա Վարդանյանների ու մյուսների* քաղաքացիական գործով կայացրած որոշման շրջանակներում անդրադառնալով իրավական որոշակիության սկզբունքին և այդ սկզբունքի շրջանակներում՝ օրինական ուժի մեջ մտած դատական ակտի պարտադիրության հատկանիշին, արձանագրել է հետևյալը. *«[Ա]րդար դատաքննության իրավունքը պահպանված է այն դեպքում, երբ անձը հնարավորություն ունի ստանալու որոշակի, հաստատուն որոշում՝ կապված իր իրավունքների և պարտականությունների հետ, ու կարող է համոզված լինել, որ որոշ ժամանակ անց այդ որոշումը չի վերացվի:*

Եվրոպական դատարանը նշել է, որ Կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածի 1-ին կետով երաշխավորված արդար դատաքննության իրավունքը պետք է մեկնաբանվի Կոնվենցիայի նախաբանի լույսի ներքո, որի համաձայն՝ պայմանավորվող կողմերի ընդհանուր ժառանգության մաս է իրավունքի գերակայությունը, որի հիմնարար հայեցակետերից է իրավական որոշակիության սկզբունքը, որն inter alia պահանջում է, որ դատարանի կողմից որևէ հարցի կապակցությամբ կայացված վերջնական դատական ակտը կասկած չհարուցի (տե՛ս Բրումարեսկուն ընդդեմ Ռումինիայի գործով Եվրոպական դատարանի 28.10.1999 թվականի վճիռը, գանգատ թիվ 28342/95, կետ 61), միաժամանակ նշել է, որ իրավական որոշակիության սկզբունքը ենթադրում է res judicata սկզբունքի, այն է՝ դատական ակտերի վերջնական լինելու սկզբունքի պահպանում»[10]*:*

13. Սույն գործի նյութերի ուսումնասիրությունից հետևում է, որ.

- Հայկ Վարդանյանը 2020 թվականի սեպտեմբերի 22-ին հայցադիմում է ներկայացրել Վարչական դատարան ընդդեմ ՀՀ բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի, երրորդ անձ ՀՀ ֆինանսների նախարարության՝ Հայաստանի Հանրապետության բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի՝ աշխատանքից

[9] Տե՛ս Վճռաբեկ դատարանի՝ *Անժելա և Նունե Հարությունյաններն ընդդեմ Բեգլար Մկրտումյանի* գործով 2015 թվականի դեկտեմբերի 28-ի թիվ ԵԱԴԴ/0913/02/13 որոշումը

[10] Տե՛ս Վճռաբեկ դատարանի՝ *Գայանե Վարդանյանն ընդդեմ Վարդան և Միշա Վարդանյանների ու մյուսների* գործով 2009 թվականի փետրվարի 13-ի թիվ ԱՐԴ/0062/02/09 որոշումը:

ազատելու մասին 2020 թվականի հուլիսի 23-ի թիվ Կ207-Ա հրամանն անվավեր ճանաչելու, որպես հետևանք՝ նախկին պաշտոնին կամ այլ պաշտոնին վերականգնելուն պարտավորեցնելու, հարկադիր պարապուրդի գումարը բռնագանձելու, վերականգնման անհնարինության դեպքում աշխատանքում չվերականգնելու դիմաց միջին աշխատավարձի տասներկուապատիկի չափով հատուցման գումարը բռնագանձելու պահանջների մասին[11],

- Վարչական դատարանի՝ 2022 թվականի հունիսի 10-ի վճռով հայցը մերժվել է[12],

- Վերաքննիչ դատարանի՝ 2023 թվականի օգոստոսի 24-ի որոշմամբ Հայկ Վարդանյանի ներկայացրած վերաքննիչ բողոքը բավարարվել է մասնակիորեն՝ ամբողջությամբ բեկանվել է Վարչական դատարանի՝ 2022 թվականի հունիսի 10-ի վճիռը, և թիվ ՎԴ/7101/05/20 վարչական գործն ուղարկվել է նույն դատարան՝ ամբողջ ծավալով նոր քննության: Վերաքննիչ դատարանը գտել է, որ վճիռը ենթակա չէ քննության Վարչական դատարանում և գործը պետք է ուղարկել ստորադաս դատարան՝ գործն ըստ ենթակայության քաղաքացիական գործ քննող ՀՀ ընդհանուր իրավասության դատարան վերահասցեագրելու վերաբերյալ հարցը լուծելու նպատակով[13],

- Վերաքննիչ դատարանի վերը նշված որոշումը չի բողոքարկվել և օրինական ուժ է ստացել,

- Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանը 2024 թվականի օգոստոսի 22-ի որոշմամբ դիմել է ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի նախագահին՝ գործի ենթակայությունը որոշելու նպատակով[14]:

14. Նախորդ կետում մեջբերված փաստական հանգամանքները գնահատելով սույն որոշման 11-12.2-րդ կետերում վկայակոչված իրավադրույթների և արտահայտված իրավական դիրքորոշումների լույսի ներքո՝ հարկ է արձանագրել, որ սույն գործով առկա է Վերաքննիչ դատարանի՝ 2023 թվականի օգոստոսի 24-ի օրինական ուժի մեջ մտած որոշում, որտեղ անդրադառնալով խնդրո առարկա՝ գործի ենթակայության հարցին, Վերաքննիչ դատարանը գտել է, որ այն ենթակա չէ քննության վարչական

[11] Տե՛ս սույն որոշման 1-ին կետը:
[12] Տե՛ս սույն որոշման 2-րդ կետը:
[13] Տե՛ս սույն որոշման 3-րդ և 7-րդ կետերը:
[14] Տե՛ս սույն որոշման 5-րդ կետը:

դատարանում: Արդյունքում բեկանելով Վարչական դատարանի՝ 2022 թվականի հունիսի 10-ի վճիռը՝ Վերաքննիչ դատարանը գործն ուղարկել է նույն դատարան՝ նոր քննության՝ գործն ըստ ենթակայության քաղաքացիական գործ քննող ՀՀ ընդհանուր իրավասության դատարան վերահասցեագրելու վերաբերյալ հարցը լուծելու նպատակով: Վերաքննիչ դատարանի դատական ակտը չի բողոքարկվել և օրինական ուժ է ստացել:

Սույն որոշմամբ արտահայտված իրավական դիրքորոշումների համատեքստում գտնում ենք, որ Վերաքննիչ դատարանի օրինական ուժի մեջ մտած դատական ակտով արդեն իսկ քննարկման առարկա է դարձել և լուծվել սույն գործի ենթակայության հարցը, որի պայմաններում ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածով նախատեսված՝ գործերի ենթակայության (ընդդատության) վերաբերյալ վեճերի լուծման գործիքակազմը գործադրվել չէր կարող:

Հետևաբար, ՀՀ վերաքննիչ վարչական դատարանի՝ սույն գործի ենթակայության վերաբերյալ օրինական ուժի մեջ մտած որոշման առկայության պայմաններում, Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարանի կողմից թիվ ՎԴ/7101/05/20 (ԵԴ2/6443/02/24) գործի ենթակայությունը լուծելու համար այն ՀՀ Վճռաբեկ դատարան ուղարկելն իրավաչափ չէ:

Վերոգրյալի հաշվառմամբ գտնում ենք, որ Հայկ Վարդանյանի հայցադիմումի հիման վրա հարուցված թիվ ՎԴ/7101/05/20 (ԵԴ2/6443/02/24) գործը պետք է վերադարձնել Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարան:

Հիմք ընդունելով վերոշարադրյալը և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածով՝

Ո Ր Ո Շ Ե Ց Ի Ն Ք

թիվ ՎԴ/7101/05/20 (ԵԴ2/6443/02/24) գործն ըստ հայցի Հայկ Վարդանյանի ընդդեմ ՀՀ բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի, երրորդ անձ ՀՀ ֆինանսների նախարարության՝ Հայաստանի Հանրապետության բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմնի՝ աշխատանքից ազատելու մասին 2020 թվականի հուլիսի 23-ի թիվ

Կ 207-Ա հրամանն անվավեր ճանաչելու, որպես հետևանք՝ նախկին պաշտոնին կամ այլ պաշտոնին վերականգնելուն պարտավորեցնելու, հարկադիր պարապուրդի գումարը բռնագանձելու, վերականգնման անհնարինության դեպքում աշխատանքում չվերականգնելու դիմաց միջին աշխատավարձի տասներկուապատիկի չափով հատուցման գումարը բռնագանձելու պահանջների մասին, վերադարձնել Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության քաղաքացիական դատարան:

ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ԼԻԼԻԹ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ

ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ԳՈՌ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ՓՈԽԱՐԻՆՈՂ ԱՐՄԱՆ ԹՈՎՄԱՍՅԱՆ

ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՔՐԵԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ՀԱՄԼԵՏ ԱՍԱՏՐՅԱՆ

ՀՀ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՀԱԿԱԿՈՌՈՒՊՑԻՈՆ ՊԱԼԱՏԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ԱՐԹՈՒՐ ԴԱՎԹՅԱՆ